

ה מכבר לא קראתי מיסמך כל־כך מבחיל, הופך מעיים משם, כמו הדברים שנמסרו עליידי זוג ה"ממזרים" לכתב הארץ, מתי גולן, לצורכי פרסום. מכבר התרגלנו, בפרשה זו, למיסמכים מגועליים.

קראנו את "חוות הדעת" של הרב שלמה גורן, שהיא מלאכת-מחשבת של צביעות מתחסדת, פיברוק מגוחך ואכזרי כאחד, פסק־דין־מטעם של פוליטיקאי רודף־קאריירה באיצטלה של רב. (כבר ניתחתי את "המיסמך" האבסורדי, ואיני מתכוון להשחית עליו מלה נוספת). קראנו ושמענו את דברי גולדה מאיר בפרשה זו, ש־ביטאה את התרגשותה המוסרית על העוול, שעה קלה לפני שמכרה את כל העניין במקח־ומימכר קואליציוני. קראנו את דבריה־גבורה של משה דיין, שנשבע לפרק את הקואליציה בגלל פרשה זו כדי להשיג צדק, אחר־כך "משך את ידי" מן העניין, ולאחרונה הכריז שהוא מושך את ידיו ממשכית ידי. ועוד הידדים הנ"ל נטויות. **קראנו וסדרנו. קראנו ונגעלנו.**

אך דומני שאף אחד מכל הדברים האלה לא חיסן את בני־מעיו די הצורך, היה דרוש משהו שיגיע לשיא. **ודברי מרים וחנן לנגר, קורבנות הפרשה, מגיעים לשיא זה.**

ה כפייה הדתית במדינה — הקנוניה הפוליטית של עסקני מפלגות חילוניות ו"דתיות" — כבר הפילה קורבנות רבים.

ילדים שנרשמו כ"גויים", משפחות שנהרסו. עולים שהיגרו או שלא באו כלל, אנשים בשם כהן שלא יכלו לשאת את בחירות־ליבם, מפני שהיו גרושות. חיילים שנקברו בנספד מחבריהם, אף שנפלו לצידם באותו קרב. "עגונות", קורבנות "חליצה", "ממזרים" שנרשמו ברשימה של הבולשת השחורה, ואינם יכולים להתחתן. שורה ארוכה־ארוכה של בני־אדם אומללים, שהוקרבו על מיוכה הקנוניה הטמאה. שורה המתארכת מושנה לשנה.

מי שנתפס בגלגלי הכפייה הדתית, אחת משתי דרכים עומדת לפניו:

הוא יבחר לקום ולהילחם, באומץ־לב וביושר־מצפון, למען עצמו ולמען כל אותם שסבלו אתמול ושיסבלו מחר כמוהו.

לאנשי העוול, צביעות בולטת והתחסדות מבישה. **שום יהודון גלותי, שהתפלש בעפר בפני הפרוץ הגוי, לא יוכל היה לבזות את עצמו יותר מכפי שעושים שני צברים אלה, בישראל החופשית, בהתחנפם בפני הרבנים והעסקנים המקיימים מיסטר עווזה שהם קורבנותיו.**

מכל מלה שבדבריהם, מבצבצת התיקוה העלובה: "אם רק נתפרס עוד קצת, אם רק נכריז בקול רם יותר שאנחנו אוהבים את הדת ואת הרבנים הטובים, אם רק

חוה לנגר, אם ה"ממזרים"

נישאה ל"גוי". שאבי ואבי־אבי בניו וכדיו הוא גוי שיכור, שהכריח נערה יהודיה תמימה להתמסר לו באיומי אקדה. הוא ישר, יתבזה, ישפיל את עצמו, ואז יבוא אותו ישועי של מנג'דור, הרב גורן, ויגיייר אותו "מחדש" (למה "מחדש"? אם הגיוור הקודם היה שקר?) בניגוד לכל כללי החלכה, כדרך של קנוניה המכוישת את הדת והמדינה גם יחד.

א בד לא רק ההתעללות במי שהיה בעל אמם מעוררת סלידה במימך זה, מעל ומעבר להתעללות ביחיד ובמשפחתו, יש כאן אדישות מחרידה לגורלם של כל הסובלים האחרים מעיניו הכפייה הדתית.

לגבי הסבל של עצמם, יודעים השניים להתבסס יפה: "זאת הצרה, אנשים יונים יודעים מה זה ממזרות. זה עלול לקרות לכל אחד."

"הייתי בהלם. הסתכלתי על הרבנים כאילו נפלו מן הירח."

לעולם לא אשכח את הציונות שבה אחר (הרב קרליץ) את הדברים.

"לא נותר דבר לעשותו, אלא לבוא הביתה ולבכות בצוותא. לבכות הרבה."

"מה רוצים ממני? שאפרס מודעה בעתון: ממזרה מחפשת ממזר?"

"זה נפל עלי כפצצה. כאילו בניין התמוטט על ראשי."

"יש אצלם איזו כרססת, כנראה, של אנשים שאינם כשרים להינשא."

ובכן, אין כאן רק הגורל הפרטי של חנן ומרים לנגר. אחרי שבכו, אחרי שנפלה להם הפצצה על הראש, אחרי שהיו בהלם — נסתבר להם שהם אינם יחידים, שיש רבים הסובלים מגורל דומה. יש כרססת.

מה הם עושים כרי להילחם בעווזה זו? לא רק למען עצמם, אלא גם למען כל האחרים?

הם החליטו לצאת לקרב? להצטרף למחנה הלוחם בכפייה דתית — מחנה של אנשים שלא נפגעו אישית כלל, אלא הלוחמים — לפעמים תוך קורבנות אישיים רבים — למען הסובלים, וגם למען חנן ומרים לנגר? חליצה. הם מוכנים לתקוע סכין בגבם, בכל רגע. אם זה יעזור להם להסתדר.

הם עוסקים בפוליטיקה רבנית מגוחכת, משבחים רב

נעלנובי ההחייים

פלוגי ומגנים רב אלמוני, כדי להתחנף לאתם היכולים, לדעתם, לעזור להם.

הם מתנגדים לנישואין אורחיים. כן, בפרושה. הם יהודים גורא טובים, ומוכנים לתמוך בדתיים, אם רק יעזרו להם להסתדר.

שאלה: "אתם דתיים?" תשובה: "לא דתיים, אבל שומרי מסורת" (אגב, נוסחה שהפכה זה מכבר סמל הצביעות המתחסדת).

שאלה: "האם אתם שונאים את הדת, בגלל מה שקרה לכם?" תשובה החלטית: "לא, בשום אופן לא... אם הייתי שוללת את הדת, הייתי נוסעת להתחתן בקפריסין."

אתם רואים, רבנים טובים? כאמת, כראי לכם לעזור להם.

א כל הדמויות בפרשה זו הן שליליות, ואיני מתכוון רק לכלתו של האח, יהודית, שנשארה נאמנה לו בכל הצרות האלה, במשך חמש שנים.

אני מתכוון לבחורה שאיני יודע מיהי, שהאחות מספרת עליה כך: "פקידה שעבדה איתי בצבא, לאחר ששמעה על הפרשה שלנו, החליטה לאות מחאה שלא להינשא ברבנות, והלכה והתחתנה בנישואין פרטיים... היא אמרה: כיצד אני יכולה להינשא בפני אנשים המעוללים לכם זאת?"

הנה אדם. ישראלי בת־חורין. אחת המוכיחים, לה, למען עיקרון, למען מחאה נגד עוול הנטישה לזולת, לקפוץ מביצת הכניעה, להסתכן בכל הסיכונים של מדינת הכפייה הדתית, ובלבד שתוכל לשאת את ראשה בגאווה.

ייתכן שהיא מתחרטת. למיקרא דברי חנן. ייתכן שהיא נגעלת.

אם כן, הייתי רוצה לומר לה: זה לא חשוב. כל המחנה הגדול הזה, המתקומם נגד עריצות הכפייה הדתית, מתייצב גם להגנת חנן ומרים לנגר, לא מפני שהם כך או אחרת. לא חשוב מי הם, לא חשובה דעתם צמעשיהם, לחמנו למענם, ונוסרף להילחם למעננו, כשם שנילחם למען כל אחיהם־לסבל — מפני ש־אנחנו רוצים לחיות במדינה חופשית. ובמל־חמה זו ננצח — על אפם של כל זופרושים והצדוקים והצבועים גם יחד.

נגח עוד קצת את הלוחמים בכפייה הדתית — בוודאי נמצא חן בעיני הפרצים, והם יתנו לנו סידור פרטי."

כ די לתת "סידור פרטי" לאדון ולגברת לנגר הצעירים, צריכים לדרוש ולבנות עד תום אדם אתר. וזהו אולי הפרט המקומם בכל העניין.

יש רק דרך אחת להפוך שניים אלה ללא־ממזרים שרים: להתעלל בבעל הראשון של אמם. כדי שחנן ומרים לנגר לא יהיו ממזרים, צריכים להוכיח כי הוריהם נישאו כהלכה. והדבר אפשרי רק אם תתקבל הגירסה שנישואי האם לבעלה הקודם אינם תופסים. **כדי להשיג זאת, להציל את הקואליציה ולפסל לעצמו דרך אל הרבנות הראשית, מפי עם המפזל? ובכרבת גולדה, הכין הרב גורן את אותה "חוות־דעת" מסמרת־שערות.**

מה עושים? הנה אדם שהתגיייר בנכח כדי לשאת את האשה שאהב. שבא לארץ וקשר את גורלו לגורלה. שחקים כאן משפחה חדשה, אחרי שנפרד מאשתו הראשונה, אדם של ה"ממזרים". שנשא שוב אשה יהודיה, והוליד ילדים יהודיים. שחי בארץ. מתפרנס בצניעה מעמל־כפיו כסנדלר.

לוקחים איש וזן זה, ומתארים אותו כמיפלת מפברקים סיפור כאילו אנס את האם בכוח הנשק להינשא לו, כדרכי הקזאקים השיכורים. שגיוור אינו גיוור. שאכל ממלכ בשר וחלב מצלחת אחת (שומו שמיים) והחזיק במקרר בשר־חור. בקיצור, חלאת המין האנושי. **בראיון זה, נותנים הזוג לנגר יד למעשה־שיפוט זה, ומשכחים את הרב גורן על מרא־כת הביזוי.**

ולא בתמימות, חלילה. אומרת הגברת מרים: "הוא (הבעל הראשון) חי בארץ, יש לו כאן ילדים ונכדים. אני סבורה שהוא חושב לעצמו: כל השנים אני חי כאן, ועכשיו יקברו אותי מחוץ לגדר? — אבל זה לא כך. הוא יכול להודות ולהתגיייר שוב. בבניו זה לא פוגע, כי היהדות נקבעת על פי האם."

והמראין מוסיף שהרב גורן הבטיח לגיייר מחדש את האיש, אם יודה או יתבחר" שלא גיייר כהלכה. **איזה אגואיזם מונומנטלי! איזו זרות לכל גישה של עקרון ומצפון!**

האיש "יודה" שהגיוור שלו היה שקר. שאשתו הנוכחית

והוא יוכל להיכנע, להתפלש בעפר, "להם" תדר" עם כוחות העוול.

בדרך הראשונה הלכה אותה אשה נפלאה, אן שליט, אשת קצין חיל־הים, שבאה לארץ, קשרה את גורלה לגורלה, ילדה כאן ילדים, ולחמה בקומה וזופה למען זכותה להיות ישראליה מבלי לעשות שקר בנפשה. **אשה אמיצה. אשה לוחמת. אשה אצילה.**

היה זה כבוד להילחם בשורה אחת עימה.

בדרך השנייה הלכה הלן זיידמן, הגיורת בקיבוץ. היא התחילה ללחום, מצאה שותפים רבים למאבק, ונעצה ברנע האחרון סכך בגב כולם, ובגב כל חבריה־לסבל, בנתנה יד לקומדיה העלובה של הרב גורן, שערך לה גיוור באמצעות בית־דין־שדה.

לפני זוג ה"ממזרים" היו פתוחות שתי דרכים. הם צעירים, בריאים, בני הארץ. אחד מהם חייל, אחרונה היתה חיילית.

השבוע נסתבר באיזו דרך בחרו.

א יאפשר ההגבריה אנשים להילחם. בכל חברה, הלוחמים בעול מעטים הם, והמשלימים עם העול — רבים־רבים.

אחרת לא היו בעולם עריצות, פאשיזם, סטאליניזם, פשע מאורגן וכפייה דתית.

מותר לאדם לרצות להסתדר. לחפש פתרון אישי קטן לבעייתו האישית הקטנה.

מותר לו גם לשאול: "איזו זכות יש לכם למתוח עלי ביקורת? הרי אני הסובל, ואלה הם חיי. מותר לי לחפש מוצא פרטי. אחם, שלא עברתם סבל זה, אינכם יכולים להכריח אותי להצטרף לעברכם בגד העול הכללי."

אילו אמרו כך שניים אלה, לא הייתי בא בסענות. כשם שלא באתי מעולם בסענות אל חברים שאמרו, בימי קרבות תש"ח: "די, איני יכול עוד. אני מחפש לי גיב בעורף."

העריקות מקרב אינה יפה. יש עימה קלון. אבל היא אנושית. ומוטב לעבור עליה משתי־קה.

א כל המיסמך של שני גיבורי פרשת־הממזרים אינו רק מיסמך של כניעה.

והי תעורבות של התפרסות בפני מעניהם, חנופה